KAŠUČIŲ SENŲJŲ LAUKŲ TYRIMAI

Rėda NEMICKIENĖ, Algimantas MERKEVIČIUS, Julius KANARSKAS

2006 m. VU kartu su KM tęsė Kašučių senųjų žemdirbystės laukų (A 1817) (Darbėnų sen., Kretingos r.) archeologinius tyrinėjimus (žr. *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 20–22). Archeologinių tyrimų tikslas – padaryti vienos krūsnies pjūvį, surinkti anglies mėginius C_{14} tyrimams.

2006 m. pasirinkta tyrinėjimų vieta buvo Kašučių miške, antrojoje akmenų aptvarų su krūsnimis kartografuotoje grupėje, esančioje apie 800 m į ŠR nuo Darbėnų–Kūlupėnų kelio tilto per Akmenos upę, apie 250 m į PV nuo Akmenos ir Vaineikupio santakos, Akmenos kairiajame krante. Tyrinėjimams pasirinkta krūsnis buvo apie 25 m į P nuo Akmenos kranto šlaito viršaus, apie 13 m į ŠV nuo 2001 m. tyrinėtos perkasos 2 PV kampo, trijų tarpusavyje besijungiančių akmenų pylimų vidinėje dalyje. Krūsnis buvo apaugusi smulkiais medžiais ir krūmokšniais. Juos iškirtus žemės paviršiuje išryškėjo 14 stambokų apsamanojusių akmenų, išlindusių virš žemės paviršiaus nuo 5 iki 30 cm. Juos pavalius išryškėjo ir pati struktūra, kurios dydis Š–P kryptimi – 3,7 m, R–V – 3,95 m (1 pav.). Nustačius apytikslį krūsnies dydį buvo pamatuota perkasa 3 (numeracija tęstinė), orientuota Š–P kryptimi 5 m, R–V – 4,8 m. Iš viso atidengtas 24 m^2 dydžio plotas. Siekiant nustatyti krūsnies konstrukciją, visos perkasos viršutiniai akmenys buvo atidengti ir nubraižyti plane (2 pav.). Krūsnies skersmuo siekė iki 3,4 m. Jos konstrukcija buvo panaši kaip ir kitų iki šiol ty-

1 pav. Perkasa 3. Akmenų krūsnis. *R. Nemickienės nuotr.*
Fig. 1. Trench 3. The pile of stones.

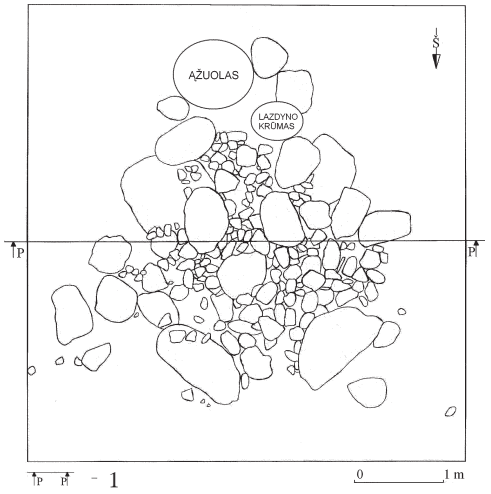

2 pav. Perkasa 3. Akmenų krūsnies planas:
1 – pjūvio vieta. *J. Kanarsko brėž.*
Fig. 2. Trench 3. Plan of the pile of stones:
1– cross-section location.

rinėtų tokių objektų. Išorinėje jos pusėje buvo sudėti stambūs apie 105x42x40 cm, 70x44x40 cm, 58x34x20 cm dydžio akmenys, tarsi sudarantys vainiką, neleidžiantį byrėti smulkesniesiems. Tarp stambiųjų buvo primesta smulkių ir vidutinių apie 25x16x10 cm, 27x17x15 cm ir panašaus dydžio akmenų.

Tyrimų eigoje, siekiant nustatyti jos konstrukciją ir surinkti angliukų mėginius C_{14} tyrimams, buvo padarytas struktūros pjūvis (3 pav.), išimta 11,52 m² dydžio krūsnies Š dalis. Ištyrus pjūvį nustatyta, kad krūsnies ilgis R–V kryptimi – 3,45 m. Jos aukštis R dalyje – apie 50–55 cm, centrinėje dalyje ji buvo aukščiausia – nuo 68 cm iki 72 cm aukščio, V dalyje krūsnies aukštis siekė iki 50–60 cm. Akmenys krauti 2–4 aukštais. Centrinėje dalyje akmenų buvo daugiausia, čia jie gana glaudžiai sukrauti 3–4 aukštais. Krūsnis pradėta formuoti ant geltono priemolio grunto. Šio sluoksnio viršuje ir aukščiau buvusios pilkos maišytos žemės sluoksnio apačioje visame pjūvyje aptikta angliukų. Didžiausia jų koncentracija surasta pjūvio R dalyje, tarp akmenų buvusioje apie 50x70 cm dydžio (matomas dydis), iki 20 cm gylio duobutėje.

EXCAVATION OF THE OLD FIELDS OF KAŠUČIAI

In 2006 VU together with KM continued the excavation of the old agricultural fields of Kašučiai (Kretinga Dist.). The aim of the excavation was to make a cross-section of one pile of stones, to establish its size and construction and to collect carbon samples for radiocarbon tests. The selected excavation site was in Kašučiai Forest in the second group of mapped stone fences with piles of stones, which is about 800 m to the NE of the bridge over the River Akmena on the Darbėnai-

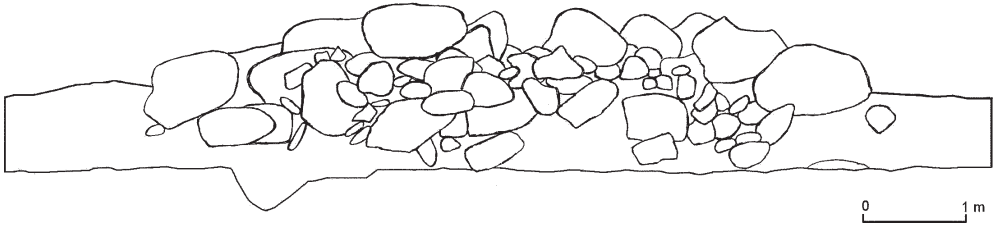

3 pav. Perkasa 3. Akmenų krūsnies pjūvis. *J. Kanarsko brėž.*
Fig. 3. Trench 3. Cross-section of the pile of stones.

Kūlupėnai road and on the left bank of the Akmena about 250 m to the SW of the confluence of the Akmena and Vaineikupis. The pile selected for excavation was about 25 m to the S of the top of the river bank's slope, about 13 m to the NW of the SW corner of trench 2, which was excavated in 2001, and surrounded by 3 interconnected embankments of stones. During the excavation an area 24 m^2 in size (trench 3) was excavated (Fig. 1), creating a cross-section of the pile of stones by removing 11.52 m^2 of its N part. After excavating the cross-section it was established that the pile was 3.45 m long E–W and 50–72 cm high (Fig. 2). The stones had been piled 2–4 high (Fig. 3). The pile had been begun on yellow loam soil. Charcoal was discovered in the entire cross-section on top of the yellow loam layer and at the bottom of the layer of grey mixed earth that was above it. The highest concentration was found in the E part of the cross-section and in a pit, about 50x70 cm in size (measured size) and up to 20 cm deep, that was located among the stones.

KROSNYS JURBARKO DVARVIETĖJE

Elena PRANCKĖNAITĖ, Dainius STRAZDAS, Evaldas VAILIONIS

Po trečiojo Lietuvos–Lenkijos valstybės padalijimo (1795 m.) Jurbarkas atiteko Platonui Zubovui, o 1846 m. Rusijos caras Jurbarką paskyrė valdyti kunigaikščiui Ilarijonui Ilarijonavičiui Vasilčikovui. Kunigaikštis Ilarionas Vasilčikovas išplėtė Jurbarko dvaro parką, pastatė stilingus rūmus, cerkvę, P ir Š oficinas bei kitus vėlyvojo klasicizmo stiliaus pastatus. Jo suformuotos Jurbarko dvaro sodybos PR dalyje 2006 m. ir vykdyti žvalgomieji bei išsamūs archeologiniai tyrimai.

Jurbarko Antano Giedraičio-Giedriaus gimnazijos užsakymu, sporto komplekso statybos vietoje (2850 m^2 plote) 2006 m. gegužės mėnesį buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai. Planuojamoje užstatyti vietoje, esančioje Jurbarko dvaro sodybos teritorijoje (G 401K), tyrimų metu iškasti 23 2x2 m dydžio šurfai. Iš viso šurfais tyrinėtas 92 m^2 plotas.

Šurfuose 1–10 ir 14–23, iškastuose projektuojamo sporto komplekso vietoje, aptikto kultūrinio sluoksnio storis siekė nuo 0,8 iki 2,1 m. Šurfuose 2–10, 14–16 ir 18–23 po XX a. supylimais, virš įžemio buvo iki 1,2 m storio archeologiškai vertingas tamsiai pilkos žemės sluoksnis, sietinas su anksčiau buvusiu dirvožemiu ir datuojamas XVII–XIX a. Šurfuose 11–13, iškastuose numatomos inžinerinių komunikacijų trasos vietoje, rastas iki 50 cm storio XX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis, kuriame archeologiškai vertingų sluoksnių ir radinių nerasta.

Tyrinėjant aptikta apie 400 radinių, kurių didžiąją dalį sudaro redukcinėje aplinkoje degtų, žiestų buitinės keramikos dirbinių šukės, datuojamos XVII–XIX a. Iš įdomesnių radinių paminėtinas Lenkijos ir Lietuvos karaliaus Jono Kazimiero (1649–1668) valdymo laikotarpiu nukaldintas varinis šilingas, rastas šurfe 6, XX a. griuvenų sluoksnyje.

2006 m. rudenį vykdyti archeologiniai tyrinėjimai, siekiant visiškai ištirti žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu surastą į statybų teritoriją patenkantį kultūrinį sluoksnį. Tyrimų metu buvo ištirtas 1456 m^2 plotas. Tirta